

Azərbaycanda bank-maliyyə sektorunun möhkəmlənməsi istiqamətində zəruri islahatlar həyata keçirilir

Görülən tədbirlər bank-maliyyə sektorunun yeni çağırışlara uyğun adekvat fəaliyyətinə, banklara inamın güclənməsinə və şəffaflığın təmin olunmasına xidmət edir

Məlum olduğu kimi, respublikamızda ötən ilin son on günlüyündən başlayaraq mənfi xarici təsirlər nəticəsində yaranan yeni iqtisadi şəraitin meydana çıxartdığı çağırışlara uyğun olaraq silsilə tədbirlər, yeni nəsil iqtisadi islahatlar həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyevin nümayiş etdirdiyi güclü siyasi iradə əsasında çevik şəkildə həyata keçirilən səmərəli islahatlar kursu respublikada iqtisadi subyektlərin manevr imkanlarının genişləndirilməsinə, yeni təşəbbüslərə meydan verilməsinə, idarəetmənin təkmilləşdirilməsinə, bütün sahələrdə şəffaflığın artırılmasına və digər bu kimi mühüm məqamlara istiqamətləndirilib.

BANK-MALIYYƏ SEKTORUNUN FƏALİYYƏTİ YENİ İQTİSADI ŞƏRAİTİN TƏLƏBLƏRİNƏ UYĞUNLAŞDIRILIR

Respublikamızda yeni iqtisadi şəraitdə meydana çıxan çağırışlara uyğun olaraq start verilən yeni nəsil islahatlar həmçinin istər ölkədə iqtisadi fəallığın təmin olunması, istərsə də əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyan bank-maliyyə sektorunu da əhatə edir. İndiki şəraitdə ölkənin maliyyə imkanlarından səmərəli istifadə olunması, vəsaitlərin daha məqbul istiqamətlərə yönəldilməsi, real sektorun maliyyə təminatının gücləndirilməsi zərurəti bank-maliyyə sektorunun çevikliyinə artırılması, bu sahədə idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, nəzarətin gücləndirilməsi, risklərin minimuma endirilməsi, şəffaflığın təmin olunması kimi məsələlərin önəmini artırır. Bu sahədə elə bir işlək mexanizmin qurulmasına nail olmaq lazımdır ki, maliyyə sektoru yaranmış vəziyyətdə, sözün yaxşı mənasında, iqtisadiyyatın inkişafında, fəallığın artmasında katalizator funksiyasını yerinə yetirə bilsin.

Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsi əsasında bank-maliyyə sektorunda aparılan islahatlar da məhz bu kimi hədəflərə istiqamətlənib. Yeni şəraitdə ölkənin bank-maliyyə sektorunun dayanıqlılığının təmin edilməsi və bu sahədə nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi baxımından Prezident İlham Əliyevin 3 fevral 2016-cı il tarixli müvafiq Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası publik hüquqi şəxs yaradılmasının mühüm əhəmiyyəti var. Belə bir qurumun yaradılmasında əsas məqsəd Azərbaycan Respublikasının qiymətli kağızlar bazarı, investisiya fondları, siqorta, kredit təşkilatları (bank, bank olmayan kredit təşkilatları və poçt rabitəsinin operatoru) və ödəniş sistemləri fəaliyyətinin lisenziyalaşdırılması, tənzimlənməsi və nəzarəti, habelə cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinin qarşısının alınması sahəsində nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsini, həmçinin bu sahələr üzrə nəzarət sisteminin şəffaflığını və çevikliyi təmin etməkdən ibarətdir. Qeyd edək ki, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası dövlət orqanı deyil. Bu, publik hüquqi şəxsdir və özü özünü maliyyələşdirmə yolu ilə fəaliyyət göstərir.

YENİ ŞƏRAİTDƏ ÖNƏMLİ MƏSƏLƏLƏRDƏN BİRİ DƏ BANKLARIN SAĞLAMLAŞDIRILMASIDIR

Manatın məlum devalvasiyasından sonra ölkənin bank-maliyyə sektorunun möhkəmləndirilməsi, o cümlədən də bu sahədə daha çevik tən-

zirləmə rejiminin tətbiqi məqsədilə bir sıra normativ xarakterli aktlara dəyişikliklər edilib. "Bank kapitalının və onun adekvatlığının hesablanması" və "Aktivlərin təsnifləşdirilməsi və mümkün zərərlərin ödənilməsi üçün xüsusi ehtiyatların yaradılması" Qaydalarına edilmiş dəyişikliklər bankların topladığı maliyyə ehtiyatlarını daha səmərəli və çevik istifadə etməsinə imkan verir. Bundan başqa, Mərkəzi Bank tərəfindən "Mübadilə şöbələrinin təşkili və mübadilə əməliyyatlarının aparılması" Qaydaları yeni redaksiyada qəbul edilib.

Yaranmış vəziyyətdə meydana çıxan çağırışlardan biri bank sektorunun sağlamlaşdırılması ilə bağlıdır. Tələblərə, meyarlara cavab verməyən, öz fəaliyyətini qura bilməyən banklar indiki şəraitdə, sadəcə, fəaliyyət göstərə bilməzlər. Qeyd edək ki, manatın məlum devalvasiyasından ölkəmizdə 40-dan çox bank fəaliyyət göstərirdi. Ekspertlərin qənaəti budur ki, Azərbaycan miqyaslı ölkə üçün bu qədər bankın olması məqbul deyil. Digər tərəfdən, bir sıra

tələb olunan qaydada təsnifləşdirilmədiklərinə, mümkün zərərlər üzrə adekvat ehtiyatlar yaratmadıqlarına, məcmu kapitalın minimum məbləği tələbinə əməl etmədiklərinə, təhrif edilmiş hesabatları təqdim etdiklərinə, bütövlükdə cari fəaliyyətlərini etibarlı və prudensial qaydada idarə etmədiklərinə, eləcə də nəzarət orqanının verdiyi yazılı göstərişləri yerinə yetirmədiklərinə görə qəbul edib. Verilən məlumatda bildirilir ki, qərar problemi və adekvat kapitallaşmamış bankların sistemdən kənarlaşdırılması vasitəsilə bank sektorunda risklərin azaldılması, maliyyə dayanıqlılığının gücləndirilməsi, etimadın artırılması və bütövlükdə maliyyə sektorunun inkişafına istiqamətlənib. Qeyd edək ki, bəhs olunan banklar Əmanətlərin Siqortalanması Fonduna üzvdürlər və əhalinin bu banklarda olan qorunan əmanətləri Fond tərəfindən ödəniləcək.

ƏMANƏTLƏRİN SİĞORTALANMASI, VERGİ GÜZƏŞTLƏRİ BANKLARA İNAMIN ARTMASINA MÜSBƏT TƏSİR GÖSTƏRİR

Yeni şəraitdə ölkənin bank-maliyyə sisteminin fəaliyyətinin daha səmərəli qurulmasını hədəfləyən qərarlardan söhbət açarkən Prezident İlham Əliyevin "Əmanətlərin tam siqortalanması haqqında" qanunun tətbiqi barədə imzaladığı müvafiq Sərəncamın önəmini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bəhs olunan qanunun məqsədi qlobal iqtisadiyyatda baş verən proseslər fonunda ölkədə maliyyə sabitliyini qorumaq, bank sisteminin dayanıqlılığını təmin etmək, əmanətçilərin bank sistemində etibarını gücləndirməkdən ibarətdir. Sənədə əsasən, ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən banklarda

vəsait yerləşdirən təxminən 6 milyon əmanətçinin depozitləri qarşıdakı 3 il müddətində tam siqortalanacaq.

Yeni şəraitdə "Əmanətlərin tam siqortalanması haqqında" qanun iqtisadiyyatın real sektorunun maliyyə təminatının artırılması baxımından da böyük əhəmiyyət daşıyır. Statistik məlumatlara əsasən, bankların kredit portfelinin strukturunda depozitlərin çəkisi təxminən 70 faiz həcmindədir, yerdə qalan 30 faizi isə digər mənbələrdən formalaşır. Əmanətlərin həcmi artdıqca bankların kredit imkanları da genişlənir. Proqnozlara görə, əmanətlərlə bağlı atılan addımlar bank sektorunda kapitallaşmanın yaxşılaşmasına şərait yaradacaq. Beləliklə, ölkədə islahatlar aparıldığı bir şəraitdə əmanətlərin 100 faiz qorunması birbaşa real sektora da müsbət təsir göstərəcək.

Yeni iqtisadi şəraitdə ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən banklarda yerləşdirilən depozitlərin həcmində artmasına təsir göstərən başqa tədbirlər də həyata keçirilir. Dövlət başçısının müvafiq Sərəncamı ilə yerli bank və xarici bankın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən filialı tərəfindən fiziki şəxslərin əmanəti üzrə ödənilən illik faiz gəlirləri, habelə emitent tərəfindən investisiya qiymətli kağızları üzrə ödənilən dividendlər 3 il müddətinə gəlir vergisindən azad olunub. Vergi güzəştləri bank əmanətlərinin həcmində artmasına zəmin yaradır. Ekspertlərin qənaətinə görə, bu güzəştlər nəticəsində bank, siqorta və təkrarsiqorta şirkətləri tərəfindən nizamnamə kapitalının artırılması gözlənilir. Hökumət vergi güzəştləri ilə bankların kapitallaşmasına şərait yaratmaqla yanaşı, əhalinin dividend əldə etmək imkanlarını da stimullaşdırır.